

«بسمه تعالی»

نمونه رایگان جزوه و نمونه سوالات استخدامی

اصول و کلیات خدمات بهداشتی

نمونه‌ای از محتوا برای آشنایی با کیفیت و سبک جزوه و نمونه سوالات استخدامی

TSNA.ir

اخطار: هرگونه فروش، بازنشر، یا استفاده غیرقانونی از این فایل، از جمله تغییر در لوگو، آرم یا محتوای آن، ممنوع بوده و موجب پیگرد قانونی خواهد شد. متخلفان علاوه بر پاسخگویی در برابر مراجع قانونی، تحت تعقیب حقوقی قرار می‌گیرند.

توجه:

این دمو شامل بخشی از جزوه آموزشی و چند نمونه سوال استاندارد برای آزمون استخدامی اصول و کلیات خدمات بهداشتی است تا با سبک ارائه و کیفیت محتوای اصلی آشنا شوید.

برای تهیه بسته کامل این جزوه و نمونه سوالات استخدامی به سایت تسنا مراجعه نمایید.

۱۵۳. شایعترین نوع دیابت کدام و علت آن چیست؟

- (۱) دیابت نوع ۱ و مقاومت به انسولین
(۲) دیابت نوع ۲ و کاهش انسولین
(۳) دیابت نوع ۱ و کاهش انسولین
(۴) دیابت نوع ۲ و مقاومت به انسولین

پاسخ کارشناس تستا (TSNA.ir) به سوال ۱۵۳: گزینه ۴ صحیح است.

دیابت نوع ۲ شایعترین نوع دیابت است. علت اصلی آن این است که بدن نسبت به انسولین مقاومت پیدا می‌کند؛ یعنی انسولین وجود دارد، اما سلول‌ها به خوبی به آن پاسخ نمی‌دهند. دیابت نوع ۱ بیشتر به علت کاهش شدید یا نبود تولید انسولین ایجاد می‌شود و شیوع آن کمتر از نوع ۲ است.

۱۵۴. کدام جمله صحیح است؟

- (۱) عقب ماندگی ذهنی با شدت کمبود هورمون تیروئید ارتباط ندارد.
(۲) کم کاری تیروئید نتیجه افزایش در سنتز هورمون تیروئید است.
(۳) تالاسمی مینور می‌تواند به تالاسمی ماژور تبدیل شود.
(۴) تالاسمی مینور یک صفت بوده و نیاز به درمان ندارد.

پاسخ کارشناس تستا (TSNA.ir) به سوال ۱۵۴: گزینه ۴ صحیح است.

تالاسمی مینور معمولاً بیماری شدید محسوب نمی‌شود؛ بیشتر یک صفت ژنتیکی یا حالت ناقل بودن است و معمولاً نیاز به درمان خاصی ندارد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱ غلط است: کمبود شدید هورمون تیروئید، مخصوصاً در نوزادی و کودکی، می‌تواند باعث اختلال رشد مغزی و عقب‌ماندگی ذهنی شود.

گزینه ۲ غلط است: کم‌کاری تیروئید یعنی کاهش تولید هورمون تیروئید، نه افزایش آن.

گزینه ۳ غلط است: تالاسمی مینور به تالاسمی ماژور تبدیل نمی‌شود؛ این دو از نظر ژنتیکی متفاوت‌اند.

۱۵۵. کاهش سریع قند خون از عوارض ..... دیابت می باشد.

- (۱) دیررس
(۲) زودرس
(۳) مزمن
(۴) هیچکدام

پاسخ کارشناس تسنا (TSNA.ir) به سوال ۱۵۵: گزینه ۲ صحیح است.

کاهش سریع قند خون یا هیپوگلیسمی از عوارض زودرس و حاد دیابت است.

یعنی ممکن است در مدت کوتاه ایجاد شود، مخصوصاً وقتی بیمار:

- داروی قند یا انسولین مصرف کرده باشد،
- غذا کم خورده باشد،
- یا فعالیت بدنی زیاد انجام داده باشد.

عوارض دیررس/مزمن دیابت بیشتر شامل آسیب به چشم، کلیه، اعصاب و قلب و عروق است.

۱۵۶. در برنامه واکسیناسیون ایران در حال حاضر در بدو تولد کدام یک از واکسن‌های زیر تجویز می‌شود؟

- (۱) ب ث ژ - کزاز - فلج اطفال
(۲) هپاتیت ب - ب ث ژ - سیاه سرفه
(۳) ب ث ژ - هپاتیت ب - فلج اطفال
(۴) ب ث ژ - سرخک

پاسخ کارشناس تسنا (TSNA.ir) به سوال ۱۵۶: گزینه ۳ صحیح است.

در برنامه واکسیناسیون ایران، در بدو تولد معمولاً این واکسن‌ها داده می‌شوند:

- ب‌ث‌ژ (BCG): برای پیشگیری از سل شدید
- هپاتیت ب: برای پیشگیری از عفونت کبدی هپاتیت B
- فلج اطفال خوراکی: برای پیشگیری از پولیو

گزینه‌های دیگر یا واکسن‌های مربوط به سنین بعدی مثل سیاه‌سرفه، کزاز و سرخک را شامل می‌شوند، بنابراین درست نیستند.

۱۵۷. علت اصلی پوسیدگی دندان چیست؟

- (۱) جرم دندان
- (۲) مواد قندی
- (۳) عدم رعایت بهداشت دهان و دندان
- (۴) پلاک میکروبی

پاسخ کارشناس تسنا (TSNA.ir) به سوال ۱۵۷: گزینه ۴ صحیح است.

علت اصلی پوسیدگی دندان، تشکیل پلاک میکروبی روی سطح دندان است. میکروپهای موجود در پلاک از مواد قندی تغذیه می‌کنند و اسید تولید می‌کنند؛ این اسید به مرور باعث تخریب مینای دندان و ایجاد پوسیدگی می‌شود. پس مواد قندی و رعایت نکردن بهداشت نقش دارند، اما عامل مستقیم و اصلی پوسیدگی پلاک میکروبی است.

۱۵۸. کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) طوق محل تلاقی تاج و ریشه دندان است.
- (۲) عاج لایه زیرین مینا یا لایه میانی دندان است.
- (۳) سمان لایه بیرونی ریشه است که سطح آن را می‌پوشاند.
- (۴) همه موارد

پاسخ کارشناس تسنا (TSNA.ir) به سوال ۱۵۸: گزینه ۴ صحیح است.

توضیح هر گزینه:

- (۱) درست است: طوق دندان محل اتصال تاج و ریشه است.
  - (۲) درست است: عاج (دنتین) لایه‌ای است که زیر مینا قرار دارد و بخش میانی دندان را تشکیل می‌دهد.
  - (۳) درست است: سمان (سمتوم) لایه‌ای است که سطح ریشه دندان را می‌پوشاند.
- بنابراین هر سه عبارت صحیح هستند و پاسخ درست: همه موارد است.

۱۵۹. دندان ۶ به کدام یک از دندان‌های زیر گفته می‌شود؟

- (۱) آسیای بزرگ اول
(۲) آسیای بزرگ دوم
(۳) آسیای کوچک اول
(۴) آسیای کوچک دوم

پاسخ کارشناس تسنا (TSNA.ir) به سوال ۱۵۹: گزینه ۱ صحیح است.

دندان ۶ همان اولین دندان آسیای بزرگ دائمی است که معمولاً حدود ۶ سالگی رویش پیدا می‌کند. به همین دلیل به آن دندان ۶ یا آسیای اول دائمی هم گفته می‌شود.

۱۶۰. علت بیماری لثه عبارت است از .....

- (۱) استعمال دخانیات
(۲) وضعیت قرارگیری دندان ها
(۳) بیماریهای سیستمیک
(۴) جرم دندان

پاسخ کارشناس تسنا (TSNA.ir) به سوال ۱۶۰: گزینه ۴ صحیح است.

علت اصلی بیماری‌های لثه معمولاً تجمع پلاک میکروبی و جرم دندان در اطراف لثه است. این جرم باعث تحریک و التهاب لثه می‌شود و اگر درمان نشود، می‌تواند به خونریزی، تحلیل لثه و لق شدن دندان منجر شود. دخانیات، نامرتبی دندان‌ها و بیماری‌های سیستمیک هم می‌توانند بیماری لثه را تشدید کنند، اما در این سوال بهترین پاسخ جرم دندان است.

۱۶۱. تغذیه در چه زمان‌هایی بیشترین تاثیر را بر رشد و معدنی شدن دندان‌ها دارد؟

- (۱) قبل از رویش دندان ها و بعد از آن
(۲) در تمام دوران‌های زندگی
(۳) بیشتر در دوران کودکی
(۴) بیشتر در دوران نوجوانی

برای دسترسی به کل جزوه و مجموعه کامل سوالات استخدامی اصول و کلیات خدمات بهداشتی، می‌توانید نسخه اصلی را از لینک زیر دریافت کنید:

[دانلود جزوه و نمونه سوالات استخدامی اصول و کلیات خدمات بهداشتی](#)

همچنین این بسته نمونه سوالات اصول و کلیات خدمات بهداشتی در بسته های زیر نیز موجود هست:

[دانلود بسته کامل نمونه سوالات استخدامی کارشناس بهداشت خانواده](#)

بخش های از جزوه استخدامی اصول و کلیات خدمات بهداشتی:

فصل سوم: شاخص های بهداشتی

مقدمه

برای شناخت وضعیت سلامت یک جامعه، تنها مشاهده ظاهری مردم کافی نیست. ممکن است جامعه‌ای از نظر ظاهری فعال و پرجمعیت باشد، اما در آن مرگ‌ومیر کودکان زیاد، بیماری‌های واگیر شایع، سوءتغذیه گسترده، دسترسی به آب سالم کم یا خدمات بهداشتی ناکافی باشد. به همین دلیل در بهداشت عمومی از شاخص‌های بهداشتی استفاده می‌شود. شاخص بهداشتی عدد، نسبت، درصد یا معیاری است که وضعیت سلامت، بیماری، مرگ‌ومیر، خدمات بهداشتی، شرایط اجتماعی و کیفیت زندگی مردم را نشان می‌دهد. در منابع معتبر، «متوسط طول عمر» از شاخص‌های اصلی بهداشت معرف شده و همچنین مرگ‌ومیر کودکان، رشد طبیعی جمعیت، فقر، بی‌سوادی، مسکن نامطلوب، مواد مخدر و جرم به‌عنوان شاخص‌های مرتبط با وضعیت بهداشتی ذکر شده‌اند.

۱. تعریف شاخص بهداشتی

شاخص بهداشتی معیاری است که برای اندازه‌گیری، توصیف و مقایسه وضعیت سلامت فرد، گروه یا جامعه به کار می‌رود.

به زبان ساده، شاخص بهداشتی به ما نشان می‌دهد:

- مردم یک جامعه چقدر سالم هستند.
- چه بیماری‌هایی شایع‌ترند.
- مرگ‌ومیر در چه گروه‌هایی بیشتر است.
- خدمات بهداشتی تا چه حد در دسترس مردم قرار دارد.
- وضعیت آب، غذا، مسکن، آموزش، تغذیه و محیط چگونه است.
- برنامه‌های بهداشتی موفق بوده‌اند یا نه.

مثلاً اگر میزان مرگ‌ومیر نوزادان در یک منطقه بالا باشد، می‌توان حدس زد که مراقبت بارداری، تغذیه مادر، وضعیت زایمان، واکسیناسیون، بهداشت محیط یا مراقبت کودک دچار مشکل است.

۲. چرا شاخص‌های بهداشتی مهم هستند؟

شاخص‌های بهداشتی ابزار تصمیم‌گیری در بهداشت عمومی‌اند. بدون شاخص، برنامه‌ریزی سلامت بر پایه حدس و گمان خواهد بود.

الف) شناخت وضعیت سلامت جامعه: شاخص‌ها نشان می‌دهند جامعه از نظر سلامت در چه وضعیتی قرار دارد. برای مثال، بالا بودن بیماری‌های قلبی نشان‌دهنده شیوع عوامل خطر مانند تغذیه ناسالم، کم‌تحرکی، چاقی، فشار خون و مصرف دخانیات است.

ب) مقایسه بین مناطق مختلف: با شاخص‌ها می‌توان وضعیت سلامت شهرها، روستاها، استان‌ها یا کشورها را با هم مقایسه کرد. مثلاً ممکن است یک منطقه از نظر واکسیناسیون مناسب باشد، اما از نظر آب سالم یا مرگ‌ومیر کودکان وضعیت ضعیفی داشته باشد.

ج) تعیین اولویت‌های بهداشتی: منابع بهداشتی محدودند. شاخص‌ها کمک می‌کنند مشخص شود کدام مشکل مهم‌تر است و باید زودتر برای آن برنامه‌ریزی شود. مثلاً اگر در منطقه‌ای آمار اسهال کودکان بالا باشد، اولویت ممکن است تأمین آب سالم، آموزش شستن دست‌ها و بهداشت مواد غذایی باشد.

د) ارزیابی برنامه‌های سلامت: اگر پس از اجرای واکسیناسیون، تعداد موارد بیماری کاهش یابد، شاخص‌ها موفقیت برنامه را نشان می‌دهند. اگر شاخصی بهتر نشود، باید علت بررسی و برنامه اصلاح شود.

ه) هشدار زودهنگام: افزایش ناگهانی بعضی شاخص‌ها می‌تواند هشدار شیوع بیماری یا بحران باشد. مثلاً افزایش سریع موارد تب و اسهال ممکن است نشانه آلودگی آب یا شروع یک همه‌گیری باشد.

۳. ویژگی‌های یک شاخص بهداشتی خوب

یک شاخص بهداشتی زمانی مفید است که چند ویژگی داشته باشد.

- الف) قابل اندازه‌گیری باشد: شاخص باید با عدد، نسبت، درصد یا میزان مشخص شود. مثلاً «وضعیت خوب نیست» شاخص نیست؛ اما «مرگ‌ومیر کودکان زیر یک سال در هر هزار تولد زنده» شاخص است.
- ب) معتبر باشد: شاخص باید همان چیزی را اندازه بگیرد که برای آن طراحی شده است. مثلاً میزان مرگ‌ومیر نوزادان، شاخص معتبری برای بررسی سلامت مادر و کودک است.
- ج) قابل اعتماد باشد: اگر اندازه‌گیری تکرار شود، نتیجه باید تقریباً مشابه باشد. اگر آمار یک منطقه هر بار به شکل غیرمنطقی تغییر کند، ممکن است روش ثبت داده‌ها مشکل داشته باشد.
- د) حساس باشد: شاخص باید نسبت به تغییرات واقعی جامعه واکنش نشان دهد. مثلاً پس از بهبود واکسیناسیون، شاخص بیماری‌های قابل پیشگیری باید کاهش یابد.
- ه) قابل مقایسه باشد: شاخص باید طوری تعریف شود که بتوان آن را بین زمان‌ها، مناطق یا گروه‌های مختلف مقایسه کرد.
- و) ساده و قابل فهم باشد: شاخصی که مردم، مدیران و کارکنان بهداشتی آن را درک نکنند، کاربرد عملی کمی دارد.

۴. مفاهیم پایه در شاخص‌ها

برای فهم شاخص‌های بهداشتی باید چند مفهوم آماری ساده را شناخت.

الف) عدد مطلق: عدد مطلق فقط تعداد یک رویداد را نشان می‌دهد.

مثال:

در یک سال، ۵۰ کودک در یک منطقه دچار اسهال شده‌اند.

عدد مطلق مفید است، اما برای مقایسه کافی نیست. اگر جمعیت یک منطقه ۱۰۰۰ نفر و منطقه دیگر ۱۰۰۰۰۰ نفر باشد، عدد مطلق به‌تنهایی گمراه‌کننده است.

ب) نسبت: نسبت یعنی مقایسه دو عدد با یکدیگر.

مثال:

نسبت پزشک به جمعیت، نسبت تخت بیمارستانی به جمعیت، نسبت دانش‌آموز به مربی بهداشت.

ج) درصد: درصد یعنی نسبت یک مقدار به کل، ضربدر ۱۰۰.

مثال:

اگر از ۱۰۰ کودک، ۹۵ کودک واکسن زده باشند، پوشش واکسیناسیون ۹۵ درصد است.

د) میزان: میزان معمولاً تعداد رویداد را در یک جمعیت مشخص و در یک زمان معین نشان می‌دهد.

مثال: میزان مرگ‌ومیر سالانه، میزان بروز بیماری، میزان تولد.

ه) شیوع: شیوع یعنی تعداد کل موارد یک بیماری در یک جمعیت در یک زمان مشخص؛ چه موارد قدیمی و چه موارد جدید.

مثال: تعداد کل افراد مبتلا به دیابت در یک شهر در سال جاری.

و) بروز: بروز یعنی تعداد موارد جدید یک بیماری در یک زمان مشخص.

مثال: تعداد افرادی که امسال برای اولین بار به دیابت مبتلا شده‌اند.

تفاوت مهم:

شیوع = همه موارد موجود

بروز = موارد جدید

۵. طبقه‌بندی شاخص‌های بهداشتی

شاخص‌های بهداشتی را می‌توان در چند گروه اصلی بررسی کرد:

۱. شاخص‌های مرگ‌ومیر

۲. شاخص‌های بیماری

۳. شاخص‌های جمعیتی

۴. شاخص‌های تغذیه‌ای
۵. شاخص‌های بهداشت محیط
۶. شاخص‌های خدمات بهداشتی
۷. شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی
۸. شاخص‌های کیفیت زندگی
۹. شاخص‌های بهداشت مادر و کودک
۱۰. شاخص‌های خطر و رفتارهای سلامت

۶. شاخص‌های مرگ‌ومیر

شاخص‌های مرگ‌ومیر از قدیمی‌ترین و مهم‌ترین شاخص‌های سلامت جامعه هستند. در گذشته که ثبت بیماری‌ها دقیق نبود، آمار مرگ‌ومیر یکی از اصلی‌ترین راه‌های شناخت وضعیت سلامت به شمار می‌رفت. پیش از قرن نوزدهم، آمار قابل اعتمادی از مرگ‌ومیر وجود نداشت و وضعیت سلامت جوامع رضایت‌بخش نبود.

الف) میزان خام مرگ‌ومیر: این شاخص نشان می‌دهد در یک سال، به ازای هر هزار نفر جمعیت، چند نفر فوت کرده‌اند.

فرمول

$$\text{میزان خام مرگ‌ومیر} = \text{تعداد مرگ‌ها در یک سال} \div \text{جمعیت وسط سال} \times 1000$$

تفسیر: اگر میزان خام مرگ‌ومیر بالا باشد، ممکن است نشان‌دهنده یکی از موارد زیر باشد:

- شیوع بیماری‌ها
- سالمند بودن جمعیت
- ضعف خدمات درمانی
- فقر و سوءتغذیه
- حوادث، جنگ یا بحران
- بیماری‌های واگیر یا غیرواگیر شدید

البته این شاخص به‌تنهایی کافی نیست؛ زیرا جامعه‌ای که سالمندان بیشتری دارد، ممکن است مرگ‌ومیر بالاتری داشته باشد، حتی اگر خدمات سلامت آن خوب باشد.

(ب) میزان مرگ‌ومیر اختصاصی: میزان مرگ‌ومیر اختصاصی، مرگ را در یک گروه خاص بررسی می‌کند.

نمونه‌ها

- مرگ‌ومیر مردان
- مرگ‌ومیر زنان
- مرگ‌ومیر سالمندان
- مرگ‌ومیر ناشی از سرطان
- مرگ‌ومیر ناشی از بیماری قلبی
- مرگ‌ومیر ناشی از تصادف
- مرگ‌ومیر در یک گروه شغلی خاص

اهمیت

این شاخص کمک می‌کند بدانیم کدام گروه بیشتر در معرض خطر است.

مثلاً اگر مرگ ناشی از تصادف در جوانان زیاد باشد، باید روی ایمنی راه‌ها، آموزش رانندگی، کمربند ایمنی و کنترل سرعت کار شود.

(ج) میزان مرگ‌ومیر نوزادان: مرگ‌ومیر نوزادان به مرگ کودکان از زمان تولد تا پایان ۲۸ روز اول زندگی گفته می‌شود.

اهمیت: این شاخص کیفیت مراقبت‌های دوران بارداری، زایمان، تغذیه مادر، مراقبت نوزاد و امکانات درمانی را نشان می‌دهد.

عوامل افزایش‌دهنده

- زایمان غیربهداشتی
- تولد زودرس
- وزن کم هنگام تولد

- عفونت نوزاد
- سوء تغذیه مادر
- مراقبت ناکافی بارداری
- دسترسی نداشتن به خدمات درمانی

ج) میزان مرگ و میر شیرخواران: این شاخص تعداد مرگ کودکان کمتر از یک سال را به ازای هر هزار تولد زنده نشان می‌دهد. در برخی منابع، مرگ و میر کودکان کمتر از یک سال از شاخص‌های مهم بهداشتی معرفی شده است.

فرمول

میزان مرگ و میر شیرخواران = تعداد مرگ کودکان کمتر از یک سال در یک سال ÷ تعداد تولدهای زنده همان سال × ۱۰۰۰

اهمیت: این شاخص یکی از حساس‌ترین شاخص‌های سلامت جامعه است، زیرا تحت تأثیر عوامل زیادی قرار دارد:

- تغذیه مادر
- مراقبت دوران بارداری
- وضعیت زایمان
- وزن نوزاد
- واکسیناسیون
- تغذیه کودک
- بهداشت آب و غذا
- آموزش مادر
- درآمد خانواده
- دسترسی به خدمات بهداشتی

بالا بودن این شاخص معمولاً نشانه ضعف توسعه بهداشتی و اجتماعی است.

ه) میزان مرگ و میر کودکان زیر پنج سال: این شاخص مرگ کودکان از تولد تا پنج سالگی را بررسی می‌کند.

علت اهمیت: کودکان زیر پنج سال نسبت به سوءتغذیه، بیماری‌های تنفسی، اسهال، بیماری‌های واگیر و شرایط نامناسب محیطی حساس‌ترند.

راه‌های کاهش

- واکسیناسیون کامل
- تغذیه با شیر مادر
- آب سالم
- دفع بهداشتی فضلاب
- درمان سریع اسهال و عفونت تنفسی
- آموزش مادران
- مراقبت رشد کودک
- تغذیه تکمیلی صحیح

(و) میزان مرگ مادران: این شاخص مرگ زنان را به علت بارداری، زایمان یا عوارض مربوط به آن نشان می‌دهد. اهمیت: مرگ مادران یکی از شاخص‌های مهم کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی است.

عوامل خطر

- خونریزی
- فشار خون بارداری
- عفونت
- زایمان غیربهداشتی
- کم‌خونی
- بارداری پرخطر
- فاصله کم بین بارداری‌ها
- دسترسی نداشتن به مراقبت تخصصی

راه‌های کاهش

- مراقبت منظم بارداری
- زایمان ایمن
- تغذیه مناسب مادر
- آموزش علائم خطر
- دسترسی به اورژانس مامایی
- کنترل فشار خون و کم‌خونی
- تنظیم خانواده

۷. امید به زندگی

تعریف: امید به زندگی یعنی میانگین سال‌هایی که انتظار می‌رود یک فرد از زمان تولد زندگی کند، اگر شرایط مرگ‌ومیر جامعه در همان وضعیت باقی بماند.

اهمیت امید به زندگی: امید به زندگی یکی از شاخص‌های کلی و مهم توسعه سلامت است. بالا بودن آن معمولاً نشان‌دهنده موارد زیر است:

- کاهش مرگ‌ومیر کودکان
- کنترل بیماری‌های عفونی
- بهبود تغذیه
- دسترسی بهتر به خدمات سلامت
- افزایش سطح سواد
- بهبود شرایط اقتصادی
- بهبود آب، مسکن و محیط
- کنترل بهتر بیماری‌های مزمن

نکته مهم: امید به زندگی فقط به پزشکی وابسته نیست. جامعه‌ای ممکن است پزشک و بیمارستان داشته باشد، اما اگر فقر، آلودگی، تغذیه نامناسب، اعتیاد و حوادث زیاد باشد، امید به زندگی پایین‌تر می‌آید.

۸. شاخص‌های بیماری

شاخص‌های بیماری نشان می‌دهند چه بیماری‌هایی، با چه شدتی و در چه گروه‌هایی شایع هستند.

الف) میزان بروز بیماری: بروز بیماری یعنی تعداد موارد جدید یک بیماری در یک دوره زمانی معین.

مثال: اگر در یک سال، ۱۰۰ مورد جدید سل در یک شهر ثبت شود، این عدد نشان‌دهنده بروز سالانه سل در آن شهر است.

کاربرد

- تشخیص افزایش بیماری
- بررسی همه‌گیری
- ارزیابی موفقیت برنامه پیشگیری
- شناسایی گروه‌های پرخطر

ب) میزان شیوع بیماری: شیوع یعنی تعداد کل موارد بیماری در یک زمان مشخص؛ شامل موارد قدیمی و جدید.

مثال: تعداد کل بیماران دیابتی ثبت‌شده در یک شهرستان.

کاربرد: شیوع برای بیماری‌های مزمن بسیار مهم است، مانند:

- دیابت
- فشار خون
- آسم
- بیماری قلبی
- سرطان‌ها
- بیماری‌های روانی

• پوکی استخوان

(ج) میزان ناتوانی: بعضی بیماری‌ها باعث مرگ نمی‌شوند، اما باعث کاهش توان کار و زندگی می‌شوند.

نمونه‌ها

- سکته مغزی
- آسیب نخاعی
- آرتروز شدید
- نابینایی
- ناشنوایی
- اختلالات روانی شدید
- معلولیت‌های مادرزادی

شاخص‌های ناتوانی نشان می‌دهند جامعه تا چه حد با مشکل کاهش عملکرد و نیاز به توان‌بخشی روبه‌رو است.

(د) شاخص شدت بیماری: شدت بیماری نشان می‌دهد بیماری چقدر خطرناک یا ناتوان‌کننده است. مثلاً سرماخوردگی شیوع زیادی دارد، اما معمولاً شدت آن کم است. در مقابل، سرطان یا سکته قلبی ممکن است شیوع کمتری داشته باشد، اما شدت و پیامدهای آن زیاد است.

۹. شاخص‌های جمعیتی

شاخص‌های جمعیتی برای برنامه‌ریزی سلامت ضروری‌اند، زیرا نیازهای بهداشتی هر جامعه به ترکیب جمعیت آن بستگی دارد.

(الف) میزان تولد: میزان تولد نشان می‌دهد در یک سال، به ازای هر هزار نفر جمعیت، چند تولد زنده رخ داده است.

کاربرد

- برنامه‌ریزی برای خدمات مادر و کودک

- برآورد نیاز به واکسن
- برآورد نیاز به مدرسه
- برنامه‌ریزی برای تغذیه کودک
- پیش‌بینی رشد جمعیت

ب) میزان باروری: این شاخص نشان می‌دهد زنان در سنین باروری به‌طور متوسط چند فرزند به دنیا می‌آورند. اهمیت: باروری بالا ممکن است فشار زیادی بر خانواده، خدمات سلامت، آموزش، مسکن و اقتصاد وارد کند. باروری بسیار پایین نیز می‌تواند باعث سالمند شدن جمعیت شود.

ج) رشد طبیعی جمعیت: رشد طبیعی جمعیت یعنی تفاوت تولدها و مرگ‌ها در یک جامعه. در منابع معتبر، میزان رشد طبیعی جمعیت از شاخص‌های مهم معرفی شده است.

فرمول ساده

رشد طبیعی جمعیت = میزان تولد - میزان مرگ‌ومیر

تفسیر

- اگر تولدها بیشتر از مرگ‌ها باشد، جمعیت رشد می‌کند.
- اگر مرگ‌ها بیشتر از تولدها باشد، جمعیت کاهش می‌یابد.
- اگر تولد کم و سالمندی زیاد باشد، جامعه به سمت سالمندی می‌رود.

د) ساختار سنی جمعیت: ساختار سنی نشان می‌دهد چه درصدی از جمعیت کودک، جوان، بزرگسال یا سالمند هستند. اهمیت: اگر جمعیت کودکان زیاد باشد، نیاز به واکسیناسیون، مدرسه، تغذیه کودک و مراقبت رشد بیشتر است. اگر جمعیت سالمندان زیاد باشد، نیاز به مراقبت بیماری‌های مزمن، توان‌بخشی، خدمات پرستاری و حمایت اجتماعی افزایش می‌یابد.

برای دسترسی به کل جزوه و مجموعه کامل سوالات استخدامی اصول و کلیات خدمات بهداشتی، می‌توانید نسخه اصلی را از لینک زیر دریافت کنید:

[دانلود جزوه و نمونه سوالات استخدامی اصول و کلیات خدمات بهداشتی](#)

همچنین این بسته نمونه سوالات اصول و کلیات خدمات بهداشتی در بسته های زیر نیز موجود هست:

[دانلود بسته کامل نمونه سوالات استخدامی کارشناس بهداشت خانواده](#)